

Nr 767

Av herrar **Isacson** och **Virgin**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 194, med förslag rörande beredskapslagring av olja.*

(Lika lydande med motion nr 928 i Andra kammaren)

I proposition nr 194 föreslår handelsministern att drivmedelslagringen i fråga om jordbrukets traktorer skall inordnas i den allmänna beredskapslagringen. Jordbruksnämndens förslag att viss del av bensinlagringen för jordbrukets behov skall ersättas med motorfotogen avvisas med motiveringen, att detta skulle medföra vissa omsättningssvårigheter. Genom de förslag som framlägges i propositionen synes icke jordbrukets drivmedelsförsörjning för beredskapsändamål få en i alla avseenden lämplig organisation.

Enligt den utredning som företagits av 1961 års oljelagringskommitté (SOU 1962: 40) fördelar sig antalet jordbrukstraktorer i drift på följande sätt: bensindrivna 27 050, fotogendrivna 65 810, brännoljedrivna 62 130. Dessa siffror anger emellertid icke vilken betydelse de olika traktorerna äger ur kraftsynpunkt, nu eller vid en avspärrning. Det torde vara obestridligt, att jordbrukets nyinköp av traktorer i allt väsentligt utgöres av sådana som drives med motorbrännolja. Det äldre traktorbeståndet däremot utgöres till övervägande del av fotogentraktorer. Under normala förhållanden spelar alltså dieseltraktorerna en betydligt större roll än vad som framgår av denna sammanställning. Skulle emellertid ett allvarligt beredskapsläge uppstå, kommer en betydande del av jordbrukets traktorer att rekvideras för militära och liknande ändamål. Det kommer härvid främst att röra sig om jordbrukets bästa och mest ändamålsenligt utrustade traktorer. De äldre fotogentraktorerna kommer i en sådan situation att få betydligt större användning inom jordbruksproduktionen. För att man skall kunna upprätthålla livsmedelsförsörjningen i ett sådant läge, vilket kan beräknas medföra minskat antal arbetare vid jordbruket, måste de disponibla traktorerna användas effektivt. Vidare kommer störningar i elkraftförsörjningen att ställa skärpta krav på att jordbrukets traktorer erhåller en allsidig användning, och fördenskull bör de förses med ändamålsenlig utrustning. Det äldre traktorbeståndet är emellertid ofta hårt slitet, vilket medför både hög bränsleförbrukning och låg verkningsgrad. Detta kommer att medföra ökad förbrukning av fotogen.

Vid en längre tids avspärrning uppstår behov av att omställa traktorer-

na till gengasdrift. Det rent tekniska planeringsarbetet för att man på ett smidigt sätt skall kunna utnyttja vedbränsle som drivmedel synes ha hunnit rätt långt. Vid en sådan omställning tar det emellertid lång tid innan aggregaten är tillverkade och klara för montering. En omställningstid av 18 månader anses av sakkunniga vara realistiskt att räkna med. Under så lång tidrymd måste därför jordbrukets traktorer kunna drivas med flytande bränsle, om vår livsmedelsberedskap skall kunna upprätthållas. För dieseltraktorerna kommer en omändring till gengasdrift dessutom att bli synnerligen kostsam.

Det här sagda motiverar att alla lämpliga åtgärder prövas för att förbättra beredskapslagringen av oljor för jordbrukets traktorer. En tillfredsställande spridning av beredskapslagren är därvid av stort intresse. De skyddade lager som omnämnes i propositionen kommer i detta avseende inte att fylla kravet, enär sådana skyddade lager är svåra att ordna i landets egentliga jordbruksbygder. Vid jordbruken finns emellertid redan nu en betydande kapacitet vad beträffar utrymme för lagring av oljor i farmaraggregat. Om denna kapacitet utnyttjades fullt ut, skulle ungefär halva årsbehovet kunna upplagras i aggregaten. En ytterligare utbyggnad av dessa bör stimuleras.

Då emellertid de nu nämnda lagerutrymmena i normala fall endast till liten del är fyllda, utgör detta utrymme till stor del ett dött kapital ur beredskapssynpunkt. Med hänsyn till den stora roll för livsmedelsförsörjningen som jordbrukets flytande bränsle spelar, borde det vara möjligt att med olika medel stimulera intresset för en sådan upplagring. Vi vill peka på några åtgärder som i detta avseende borde kunna prövas:

1) statliga kreditgarantier vid en upplagring som motsvarar minst årsbehovet vid gården,

2) rätt att vid beskattningen helt avskriva befintliga lager,

3) ordnande av större buffertlager i jordbruksbygderna.

Aberopande det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning enligt ovan angivna riktlinjer om beredskapslagring av drivmedel för jordbrukets traktorer.

Stockholm den 27 november 1962

Birger Isacson

G. Ivar Virgin